

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Nazwa modułu zajęć: Hermeneutyka i teoria rozumienia w badaniach kulturoznawczych

Rok akademicki: 2019/2020 Kod: HKLT-2-301-KW-s Punkty ECTS: 3

Wydział: Humanistyczny

Kierunek: Kulturoznawstwo Specjalność: Komunikacja wizualna i projektowanie graficzne

Poziom studiów: Studia II stopnia Forma studiów: Stacjonarne

Język wykładowy: Polski Profil: Ogólnoakademicki (A) Semestr: 3

Strona www: —

Prowadzący moduł: prof. dr hab. Gadacz Tadeusz (tgadacz@ifispan.waw.pl)

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Celem zajęć jest zapoznanie studentów z hist. hermeneutyki i jej głównymi nurtami. Analiza pojęć, jak: rozumienie, interpretacja, wykładnia, rozumienie życia, historii, kultury, innego, siebie.

Opis efektów uczenia się dla modułu zajęć

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrafi/jest gotów do	Powiązania z KEU	Sposób weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w ramach poszczególnych form zajęć i dla całego modułu zajęć
Wiedza: zna i rozumie			
M_W001	Posiada podstawową wiedzę z historii hermeneutyki	KLT2A_W01	Esej, Aktywność na zajęciach
M_W002	Zna zasadnicze różnice metodologiczne między naukami przyrodniczymi a humanistycznymi.	KLT2A_W09	Esej, Aktywność na zajęciach
Umiejętności: potrafi			
M_U001	Rozumie i zgodnie z regułami hermeneutyki interpretuje teksty	KLT2A_U16, KLT2A_U05, KLT2A_U03, KLT2A_U13	Aktywność na zajęciach
M_U002	Odróżnia obiektywne poznanie od uwarunkowanego kulturowo rozumienia. Odróżnia perspektywizm poznawczy od relatywizmu	KLT2A_U03, KLT2A_U07	Esej, Aktywność na zajęciach
Kompetencje społeczne: jest gotów do			

M_K001	Buduje społeczeństwo porozumienia i dialogu	KLT2A_K08	

Liczba godzin zajęć w ramach poszczególnych form zajęć

Suma	Forma zajęć dydaktycznych										
	Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Matryca kierunkowych efektów uczenia się w odniesieniu do form zajęć i sposobu zaliczenia, które pozwalają na ich uzyskanie

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrafi/jest gotów do	Forma zajęć dydaktycznych										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
Wiedza: zna i rozumie												
M_W001	Posiada podstawową wiedzę z historii hermeneutyki	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	Zna zasadnicze różnice metodologiczne między naukami przyrodniczymi a humanistycznymi.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności: potrafi												
M_U001	Rozumie i zgodnie z regułami hermeneutyki interpretuje teksty	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	Odróżnia obiektywne poznanie od uwarunkowanego kulturowo rozumienia. Odróżnia perspektywizm poznawczy od relatywizmu	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne: jest gotów do												
M_K001	Buduje społeczeństwo porozumienia i dialogu	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w zajęciach dydaktycznych/praktyka	30 godz
przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	32 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	24 godz
Dodatkowe godziny kontaktowe	4 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	90 godz
Punkty ECTS za moduł	3 ECTS

Pozostałe informacje

Szczegółowe treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć (szczegółowy program wykładów i pozostałych zajęć)

Wykład

Historia Hermeneutyki

Hermeneutyka jako metoda nauk humanistycznych

H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004 (fragmenty)

Hermeneutyka życia - Wilhelm Dilthey

W. Dilthey, „Rozumienie innych osób i ich przejawów życia”, w: tenże, „Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych”, Gdańsk 2004

Rozumienie innego - Georg Simmel

G. Simmel, „Dygresja w związku z zagadnieniem, jak możliwe jest społeczeństwo”, w: G. Simmel, „Pisma socjologiczne”, Warszawa 2008

Rozumienie historii - Ludwig Landgrebe

L. Landgrebe, Rozumienie w naukach o duchu, w: Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki, Kraków 1993

Twórczość i życie - Ott Friedrich Bollnow

O.F. Bollnow, „O dziele nie ukończonym. O dziele nie do ukończenia”, tłum. G. Sowinski, „Logos i Ethos” 2/1992

Przeświadczenia jako podstawa rozumienia - José Ortega y Gasset

J. Ortega y Gasset - „Idee i przeświadczenia”, w: tenże, „Po co wracamy do filozofii?”, Warszawa 1992

J. Ortega y Gasset, Prawda jako zgodność człowieka z samym sobą, tenże, Wokół Galileusza, Warszawa 1993

Rozumienie własnego bycia - Martin Heidegger

M. Heidegger, Bycie i czas, Warszawa 2004 (fragmenty)

M. Heidegger, Ontologia (hermeneutyka faktyczności), Toruń 2007

Hermeneutyka jako gra (przedsady a przesady, autorytet tradycji, pojęcie klasycyzmu) - Hans Georg Gadamer

H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004

Hermeneutyka języka - Hans Georg Gadamer

H.-G. Gadamer, Język i rozumienie, Warszawa 2003

Główne wątki hermeneutyki Paula Ricoeura

P. Ricoeur, Pierwsza aporia czasowości: tożsamość narracyjna, w: P. Ricoeur, Czas i opowieść, t. 3: Czas opowiadany, Kraków 2008

P. Ricoeur, Język, tekst, interpretacja, Warszawa 1989

Hermeneutyka i posthermeneutyka - spór o prawdę

T. Gadacz, Problem prawdy w kontynentalnej filozofii współczesnej, w: Panorama współczesnej filozofii polskiej. Księga pamiątkowa VIII Polskiego Zjazdu Filozoficznego, pod red. Jacka Jadackiego, Warszawa 2010

Metody i techniki kształcenia:

Wykład: Treści prezentowane na wykładzie są przekazywane w formie prezentacji multimedialnej w połączeniu z klasycznym wykładem tablicowym wzbogaconymi o pokazy odnoszące się do prezentowanych zagadnień.

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu:

Do zaliczenia kursu może przystąpić student, który regularnie uczestniczył w zajęciach. Dopuszczalne są dwie nieusprawiedliwione nieobecności. W przypadku niezaliczenia kursu w pierwszym terminie, student przystępuje do zaliczenia poprawkowego na takich samych zasadach, jakie obowiązywały w terminie pierwszym.

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa:

Wykład:

- Obecność obowiązkowa: Tak
- Zasady udziału w zajęciach: brak

Sposób obliczania oceny końcowej

Uczestnictwo w zajęciach (40%), dopuszczalne 2 nieobecności

Praca pisemna 40%

Egzamin - rozmowa o pracy 20%

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach:

Student, który opuści więcej niż dwa spotkania ustala z osobą prowadzącą zajęcia zakres i formę wyrównania zaległości.

Wymagania wstępne i dodatkowe, z uwzględnieniem sekwencyjności modułów

brak

Zalecana literatura i pomoce naukowe

Źródła:

O.F. Bollnow, O dziele nieukończonym, o dziele nie do ukończenia,

W. Dilthey - Rozumienie innych osób i ich przejawów życia, w: tenże, Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych, Gdańsk 2004

H.-G. Gadamer, Język i rozumienie, Warszawa 2003

H.-G. Gadamer, Prawda i metoda, Warszawa 2004

- M. Heidegger, *Ontologia (hermeneutyka faktyczności)*, Toruń 2007
L. Landgrebe, *Rozumienie w naukach o duchu*, w: *Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki*, red. G. Sowiński, Kraków 1993
J. Ortega y Gasset, *Wierzyć czy myśleć*, w: *tenże, Po co wracamy do filozofii?*, Warszawa 1992
J. Ortega y Gasset, *Prawda jako zgodność człowieka z samym sobą*, *tenże, Wokół Galileusza*, Warszawa 1993
H. Rickert, *Człowiek i kultura*, tłum. J. Gajda-Krynicka, B. Trochimska-Kubacka, w: *B. Trochimska-Kubacka, Neokantyzm*, Wrocław 1997
P. Ricoeur, *Czas i opowieść*, t. 1-3, Kraków 2008
P. Ricoeur, *Język, tekst, interpretacja*, Warszawa 1989

Opracowania:

- M. Bała, *O możliwości hermeneutycznej filozofii religii*, Warszawa 2007
H.M. Baumgartner, *Rozum skończony. Ku rozumieniu filozofii przez samą siebie*, tłum. A.M. Kaniowski, Warszawa 1996
J. Brejda, *Słowo i czas. Problem rozumienia innego w hermeneutyce i w teorii systemu*, Szczecin 2004
P. Dehnel, *Dekonstrukcja – rozumienie – interpretacja*, Kraków 2006
P. Dybel, *Oblicza hermeneutyki*, Kraków 2012
U. Eco, *Lector in fabula. Współdziałanie w interpretacji tekstów narracyjnych*, tłum. P. Salwa, Warszawa 1994
U. Eco, R. Rorty, J. Culler, Ch. Brooke-Rose, *Interpretacja i nadinterpretacja*, Kraków 1996
Estetyka i hermeneutyka, red. F. Chmielowski, Kraków 1990
Fenomenologia i hermeneutyka, t. 1-3, red. P. Dybel, P. Kaczorowski, J. Rolewski, Warszawa 1990-1993
Filozofia i etyka interpretacji, red. A.F. Kola, A. Szahaj, Kraków 2007
G. Funke, *Hermeneutyka i język, wybór i tłum.* B. Andrzejewski, Poznań 1994
Hermeneutyczne dziedzictwo filozofii, red. H. Mikołajczyk, M. Oziębłowski, M. Rembierz, Kraków 2006
J. Grondin, *Wprowadzenie do hermeneutyki filozoficznej*, Kraków 2007
Hermeneutyczna tradycja filozofii, red. H.T. Mikołajczyk, M. Rembierz, Słupsk 2009
Hermeneutyka i literatura – ku nowej koiné, red. K. Kuczyńska-Koschany, M. Januszkiewicz; A. Bielik-Robson i inni, Poznań 2006
W.G. Jeanrond, *Hermeneutyka teologiczna. Rozwój i znaczenie*, tłum. M. Borowska, Kraków 1999
H. Jonas, *Zmiana i trwałość. O podstawach rozumienia przeszłości*, tłum. P. Domański, Warszawa 1993
L. Kleszcz, *Przełom hermeneutyczny w filozofii niemieckiej*, Toruń 2007
E. Kobylińska, *Hermeneutyczna wizja kultury*, Warszawa – Poznań 1985
Z. Krasnodębski, *Rozumienie ludzkiego zachowania*, Warszawa 1986
R. Król, *Podstawy hermeneutyczne filozofii człowieka*, Poznań 2008
P. Kuligowski, *Humanistyka jako hermeneutyka*, Wrocław 2007
N. Leśniewski, *O hermeneutyce radykalnej*, Poznań 1998
W. Lorenc, *Hermeneutyczne koncepcje człowieka. W kręgu inspiracji heideggerowskich*, Warszawa 2003
B. M.P. Markowski, *Nietzsche i filozofia interpretacji*, Kraków 2001
Oblicza hermeneutyki, red. A. Przyłębski, Poznań 1995
E. Paczkowska-Łagowska, *Logos życia. Filozofia hermeneutyczna w kręgu Wilhelma Diltheya*, Gdańsk 2000
M. Piotrowska, *Hermeneutyka*, Lublin 2007
M. Potępa, *Dialektyka i hermeneutyka w filozofii Friedricha Daniela Schleiermachera*, Łódź 1992
A. Przyłębski, *Hermeneutyczny zwrot filozofii*, Poznań 2005
S. Rosen, *Hermeneutyka jako polityka*, tłum. P. Maciejko, Warszawa 1998
K. Rosner, *Hermeneutyka jako krytyka kultury: Heidegger, Gadamer, Ricoeur*, Warszawa 1991
J. Stelmach, *Co to jest hermeneutyka?*, Kraków 1989
M. Szulakiewicz, *Od transcendentalizmu do hermeneutyki*, Rzeszów 1998
M. Szulakiewicz, *Filozofia jako hermeneutyka*, Toruń 2004
Uniwersalny wymiar hermeneutyki, red. A. Przyłębski, Poznań 1997
R. Wiehl, *Fenomenologia, dialektyka, hermeneutyka*, wyboru dokonał B. Andrzejewski, Poznań 1996
Wokół rozumienia. Studia i szkice z hermeneutyki, wybór i tłum. G. Sowiński, Kraków 1993
E. Zakrzewska-Manterys, *Hermeneutyczne interpretacje*, Warszawa 1998
A. Zeidler, *Sztuka, mit, hermeneutyka*, Warszawa 1988

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

- T. Gadacz, *Problem prawdy w kontynentalnej filozofii współczesnej*, w: *Panorama współczesnej filozofii polskiej. Księga pamiątkowa VIII Polskiego Zjazdu Filozoficznego*, pod red. Jacka Jadackiego, Warszawa 2010

T. Gadacz, The humanities between Bio-, Info-, Techno- and "Bullshit".Methodological foundations of the humanities, w: The humanities today and the idea of interdisciplinary studies : in honor of Jerzy Axer, Warszawa 2011

Informacje dodatkowe

Brak